

ACTORII SCENEI RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE
ACTORS ON THE INTERNATIONAL RELATIONS SCENE

Colonel (r) Benoni ANDRONIC*
Dragoș-Cosmin BUCEAC**

Rezumat: Statele au fost considerate principalii actori ai scenei internaționale pentru o lungă perioadă de timp și continuă să dețină monopolul relațiilor la nivel internațional. Totuși, evoluțiile recente la nivel politic, diplomatic, economic, social și militar au creat condițiile propice pentru apariția și manifestarea din ce în ce mai activă, ca actori ai relațiilor internaționale, a altor entități și organizații.

Într-o lume a interdependențelor, actorii scenei internaționale tind să regândească și să-și reevalueze pozițiile, dezvoltând noi mijloace de cooperare și colaborare pentru diminuarea sau eliminarea riscurilor actuale, promovarea și apărarea valorilor democratice și intereselor generale ale comunității internaționale.

Cuvinte-cheie: relații internaționale; organizații internaționale; cooperare; NATO; ONU.

Abstract: States have been considered for a long period as the main actors on the international scene and continue to be the stakeholders of the international relations. Nevertheless, recent developments at the political, diplomatic, economic social and military levels have set up the proper conditions to the emerge of other entities and organizations, that acts as increasingly active actors in international relations.

In a world of interdependences, the international stage actors tend to rethink and re-evaluate their positions, developing new ways of cooperation and collaboration aiming to reducing or eliminating the current security risks, promoting and defending democratic values and the general interests of the international community.

Keywords: International relations; international organizations; cooperation; NATO; UN.

Introducere

Sfârșitul Războiului Rece și transformările majore din sistemul internațional de după anul 1989 au condus la schimbări majore în abordarea teoretică a relațiilor internaționale. În mediile de specialitate, agenda

---

* Profesor universitar asociat la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, email:benoneandronic@yahoo.com

** Masterand al Universității „Ovidius”, email: buceacdrgoș@yahoo.com

discuțiilor a translatat relativ repede de la teoria realismului către cea a teoriilor instituționaliste care încearcă să definească noile realități prin prisma faptului că unica sursă de stabilitate și securitate în sistem actual o constituie instituțiile internaționale. Teoria realismului nu a putut explica și prevedea în totalitate colapsul unor alianțe și extinderea altora, cooperarea extinsă între state considerate rivale și impunerea unei stări de relativă stabilitate în interiorul sistemului internațional. Din acest motiv s-a impus și o redefinire a tipului, locului și rolului actorilor pe scena relațiilor internaționale, fapt care a generat numeroase discuții și opinii, deseori contradictorii.

Începutul secolului al XXI-lea poate fi definit ca având un evident caracter de instabilitate și nesiguranță, generat de perpetuarea unor stări latente de conflict, reactivarea unor „conflicte înghețate” pe fondul unui proces generalizat de globalizare desfășurat într-un ritm alert și cu o influență profundă asupra relațiilor internaționale. Se manifestă tot mai evident aspirația de a se institui și consolida o nouă ordine internațională, de a se introduce schimbări democratice în sistemul relațiilor politice, diplomatice și economice la nivel global. Încercările de schimbare a raporturilor și ordinii mondiale sunt grevate totuși de provocările noi care au apărut și continuă să se manifeste cu tot mai multă pregnanță în lumea de azi. În prezent, mediul internațional de securitate se află într-un proces diversificat și complex de mutații, fiind profund influențat de expansiunea terorismului internațional, proliferarea armelor de distrugere în masă, migrația ilegală, împuținarea resurselor și apariția sau dezvoltarea unor focare de instabilitate în diferite regiuni ale lumii.

În plan internațional remarcăm faptul că statele acționează la nivel politic, diplomatic, juridic, economic, social, informațional și militar pentru promovarea și apărarea valorilor democratice și intereselor generale ale comunității internaționale, atât în mod individual sau în cooperare cu alte state, cât și în cadrul organizațiilor internaționale cu vocație în domeniul securității. Conform uzanțelor, acțiunea politică este primordială în reglementarea diferitelor aspecte ale securității în plan internațional, utilizarea forței armate constituindu-se ca o opțiune de ultimă instanță, dar care trebuie luată în considerare în caz de necesitate. Din acest motiv statele își dezvoltă capacități proprii de acțiune atât politice, cât și militare, necesare participării la acțiuni comune în cadrul organismelor internaționale de securitate și apărare colectivă, precum și pentru respectarea diferitelor angajamente asumate în plan extern.

Extinderea NATO și a Uniunii Europene, procesul de transformare și restructurare prin care trece ONU și alte organisme internaționale, intensificarea fluxurilor de capital, produse și servicii și revoluția din domeniul tehnologiei informației au creat premise favorabile dezvoltării raporturilor la nivelul comunității internaționale, dar și extinderii unor amenințări asimetrice care

afectează în mod evident relațiile internaționale și rolul pe care diferiți actori îl joacă pe scena internațională. Din această perspectivă, principalele strategii și politici în domeniu se concentrează asupra transformării rolului, instrumentelor, mecanismelor și capabilităților de care dispun acești actori și adaptării la schimbările accelerate din mediul internațional de securitate. Acest lucru presupune alocarea de resurse adecvate și identificarea celor mai fezabile metode de utilizare cât mai eficientă a acestora, precum și preluarea și adaptarea celor mai performante realizări din sferile cercetării științifice, organizării economice și instituționale.

Statul ca actor al relațiilor internaționale

Relațiile internaționale sunt definite ca un domeniu academic, o ramură a științelor politice, care studiază relațiile dintre actorii statali din cadrul sistemului internațional și interacțiunile lor cu actori nonstatali (organizații interguvernamentale, organizații nonguvernamentale, corporații multinaționale etc.)¹. Acest domeniu de studiu este unul interdisciplinar, având în vedere că cele mai importante contribuții provin din științele politice, economie, geopolitică, studii de securitate, istorie, filosofie, drept etc. O altă definiție a termenului de relații internaționale se referă la totalitatea interacțiunilor din cadrul sistemului internațional și la domeniul de studiu care le cercetează.

În unele lucrări din domeniu, actorii internaționali sunt desemnați ca „*persoanele juridice care acționează în mediul relațiilor internaționale*”². O altă sintagmă uzitată se referă la orice structură socială, capabilă de a acționa și a influența sistemul relațiilor internaționale la nivel regional sau mondial.

Teoria relațiilor internaționale desemnează ca principală categorie a actorilor relațiilor internaționale **statul**, care prin atributele sale, populația, teritoriul și suveranitatea propriului guvern asupra ambelor, continuă să dețină monopolul relațiilor la nivel internațional.

Statele au fost considerate principalii actori internaționali pentru o lungă perioadă de timp. Din punct de vedere istoric, actorii ai sistemului relațiilor internaționale au fost, rând pe rând: colectivitățile umane; orașele-state ale lumii antice; imperiile antichității; structurile teritoriale ale evului mediu și statul național. Dezvoltarea economico-socială a condus, pe de o parte, la consolidarea statului național ca principal actor al sistemului internațional, iar, pe de altă parte, la multiplicarea atât a tipurilor de actori (firme, organizații internaționale, persoane etc.), cât și a raporturilor dintre aceștia. O pondere tot mai mare a scenei relațiilor internaționale, în contextul globalizării, își asumă în prezent organizațiile internaționale, fie că sunt interguvernamentale (membrii acestora fiind statele), fie

---

¹ http://ro.wikipedia.org/wiki/Relații_internaționale, accesat la 01.06.2014

² Eugen Străuțiu, *Teme introductive în relațiile internaționale*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2007, p. 14.

că sunt neguvernamentale (membrii acestora fiind structuri care nu aparțin statelor). O categorie aparte a actorilor internaționali, a căror pondere este foarte greu de evaluat, sunt corporațiile transnaționale – mari firme din domeniul economic, ce funcționează cu numeroase filiale ale firmei-mamă în alte state decât în statul de reședință. Majoritatea analiștilor consideră că statul păstrează o poziție dominantă în sistemul internațional chiar în condițiile reconsiderării accepțiunii tradiționale a suveranității. Chiar dacă se remarcă o tendință relativ accentuată de translatăre a unor atribute ale suveranității naționale către organisme sau organizații internaționale, statul continuă să dețină rolul predominant în acest domeniu.

Astfel, unii specialiști apreciază că, securitatea socială, competitivitatea și creșterea economică, dezvoltarea culturală, educația, asigurarea materiilor prime etc. rămân în competența guvernelor naționale; companiile multinaționale depind de statele de origine pentru protecție directă sau indirectă; statele au, pentru moment, monopolul folosirii legitime a forței pentru a controla tulburările interne sau pentru a participa la acțiunile colective de răspuns la diferite crize internaționale³.

Conform accepțiunii tradiționale, statele au grijă în primul rând de dezvoltarea și bunăstarea societăților pe care le administrează, de crearea acelor mecanisme care să asigure funcționarea instituțiilor fundamentale în plan intern. Dar, prin politica externă pe care o promovează au impact și asupra activității altor guverne, asupra altor state și a sistemului internațional din care fac parte.

Pe plan internațional, reprezentanții guvernelor naționale sunt factori decidenți în organizațiile internaționale sau regionale, ceea ce întărește rolul statului în cadrul relațiilor internaționale. Chiar și organizațiile supranaționale (ONU, UE, OSCE) sunt folosite de către statele membre pentru a-și susține și promova interesele naționale.

În contextul actual de securitate, războiul contra terorismului internațional necesită o întărire a rolului statului pentru a asigura siguranța și securitatea propriilor cetățeni. În același timp, amenințările asimetrice au impus un răspuns unitar la nivel internațional, statelor revenindu-le rolul de a furniza capacitățile necesare și de a impune diferite măsuri la nivel militar, diplomatic, politic etc. care să genereze starea de normalitate în relațiile internaționale.

Existența statului este dependentă de existența interesului național, care este reprezentat de realizarea puterii și de supraviețuirea statului. Cele două abordări sunt similare, deoarece supraviețuirea unui stat este condiționată de manifestarea unui anumit grad de putere pe scena internațională și de capacitatea acestuia de a-și impune

³ Prof. univ. dr. Ioan Mircea Pașcu, lector drd. Sergiu Nicolae Vintilă, *Teoria relațiilor internaționale*, Note de curs, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, Facultatea de Științe Politice, București, 2004, p. 10.

interesele sau orientările care să-i asigure un loc distinct în cadrul comunității internaționale. În acest context, rolul statului pe scena internațională este definit de complexitatea acțiunilor, intereselor, voința și diversitatea capacităților de care acesta dispune.

Unii specialiști apreciază că în ultimele decenii, în cadrul dezbaterilor privind rolul statului în relațiile internaționale, a intervenit un element ce aduce o nouă dimensiune a existenței statului, în special a celui național, anume globalizarea⁴. Criticii fenomenului au promovat ideea că globalizarea reprezintă o amenințare la adresa sistemului statal tradițional, adică la adresa statelor suverane care posedă monopolul utilizării forței în teritoriile proprii recunoscute în mod reciproc. Se consideră că separarea dintre sfera de acțiune internă și cea externă a statelor, ce nu permite intervenția legitimă a unui stat în problemele interne ale altuia, a fost eliminată de către globalizare, fapt relevat și de operațiile militare desfășurate începând cu anii '90.

Pe de altă parte, unii teoreticieni susțin ideea conform căreia globalizarea, prin efectele sale, în special cele economice, întărește puterea statului, dovadă fiind faptul că cele mai puternice națiuni continuă să fie dominante din punct de vedere politic, economic și chiar militar în actuala ordine internațională. Cu toate acestea, evenimentele recente au demonstrat că până și cele mai puternice state sunt vulnerabile și că puterea absolută nu le garantează securitatea, în ciuda capacității militare foarte ridicate. De aceea, teoria potrivit căreia un actor internațional își poate asigura securitatea în condițiile în care are suficientă putere economică, politică, militară și acces la informații nu se mai poate aplica în contextul noii ordini internaționale, unde actorii combină armele convenționale cu cele neconvenționale pentru a-și atinge propriile obiective, luând în considerare amenințările și provocările specifice⁵.

Prin urmare, actorii internaționali și în primul rând statele tind să regândească și să-și reevalueze pozițiile pe scena internațională, dezvoltând noi mijloace de cooperare și colaborare pentru diminuarea sau eliminarea riscurilor actuale. Atitudinea statelor ca actori ai sistemului relațiilor internaționale este influențată de iminența riscurilor la adresa intereselor proprii și determină deciziile și relațiile pe care le au cu ceilalți actori.

Organizațiile internaționale în sistemul relațiilor internaționale

Relațiile internaționale au devenit tot mai complexe, iar mediul de securitate contemporan a cunoscut schimbări majore. Întreaga lume a început să se confrunte cu o serie de provocări care au determinat atât statele, cât și organizațiile

---

⁴ Dr. Alexandra Sarcinschi, *Rolul actorilor statali în configurarea mediului internațional de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I” București, 2010, p. 8.

⁵ Ionel-Nicu Sava, *Studii de securitate*, Centrul Român de Studii Regionale, București, 2005, p. 17.

internaționale să-și regândească agenda de securitate și să elaboreze noi strategii în așa fel încât să-și poată asuma un rol pe scena relațiilor internaționale, să se adapteze la aceasta și să-și poată proteja interesele.

Dacă până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial singurii actori legitimi ai scenei politice internaționale erau considerați statele, sfârșitul războiului a marcat o diversificare a categoriilor de actori, deși statele au continuat să ocupe o poziție dominantă în sistem. Astfel, și-au făcut apariția sau și-au întărit prezența organizațiile internaționale interguvernamentale, corporațiile multinaționale, organizațiile nonguvernamentale sau diferite alte organisme cu vocație mai mult sau mai puțin globală, dar care au determinat schimbări majore în paradigma relațiilor internaționale.

Convenția din 1975 privind reprezentarea statelor în relațiile lor cu organizațiile internaționale prezintă următoarea definiție a organizațiilor internaționale interguvernamentale: „o asociere de state constituită printr-un tratat, având un act constitutiv, organe comune și personalitate juridică distinctă de cea a statelor membre care o compun”. Unii autori dau definiții mai largi, în sensul că organizația internațională constituie o formă de coordonare a colaborării internaționale în domenii stabilite, pentru care statele au creat un anumit cadru juridic instituțional permanent, printr-un statut elaborat de comun acord, ce prevede obiectul și scopul organizației, organele și funcțiile lor necesare realizării obiectivelor urmărite.

Organizația internațională mai este definită drept *instituția permanentă, constituită ca entitate juridică, formată, în general (dar nu numai) din state, pentru anumite scopuri, având o voință proprie și care reprezintă voința majorității statelor membre*⁶.

În condițiile în care globalizarea pare fenomenul fundamental și ireversibil al societății contemporane, organizațiile internaționale dobândesc o tot mai mare autoritate și o arie extinsă de acțiune socială. Este evident procesul prin care statele naționale cedează treptat unele din atribuțiile suveranității naționale către organizații internaționale, în special în domeniul managementului situațiilor de criză și în rezolvarea unor dispute care ar putea degenera în conflicte deschise.

În majoritatea cazurilor, organizațiile internaționale oferă nu numai cadrul în care sunt luate diferite decizii, dar și mecanismele necesare pentru transpunerea acestor decizii în acțiuni concrete. Recurgerea tot mai frecventă în ultimii ani la Organizația Națiunilor Unite, în special la principalul său organ pentru menținerea păcii și securității internaționale – Consiliul de Securitate – probează încrederea sporită a statelor în capacitatea organizațiilor internaționale de a răspunde scopurilor pentru care au fost create. Organizațiile internaționale și-au demonstrat

⁶ <http://www.rasfoiesc.com/educatie/istorie/Actorii-relatiilor-internation74.php>, accesat la 25.05.2014

rolul de instrumente indispensabile în cadrul sistemului relațiilor internaționale, cu precădere în domeniul economico-social și în sfera drepturilor omului, dar și în domeniul securității. Unul din cele mai evidente aspecte ale rolului și contribuției organizațiilor internaționale în dinamica raporturilor internaționale îl constituie identificarea intereselor comune și asigurarea unui cadru propice dezbaterii și găsirii de soluții la problemele diverse cu care se confruntă societatea actuală. În cadrul organizațiilor internaționale, care asigură o multitudine de canale de negocieri și consultări, din varietatea de abordări a problemelor globale sau regionale se degajă soluțiile convenabile sau acceptabile tuturor participanților. Organizațiile internaționale servesc astfel nu numai ca instrumente de înlesnire a cooperării dintre națiuni, dar și ca instrumente de creștere a nivelului conștiinței privind realitățile unei lumi interdependente, ale cărei provocări au un caracter global. În plus, ele oferă mijloacele necesare desfășurării procesului de integrare și agregare a intereselor celor mai diverse ale statelor.

În principiu, organizațiile internaționale interguvernamentale sunt definite nu numai de faptul că membrii lor sunt statele, dar, de asemenea, de caracterul lor de permanență a activității și de procedurile instituționalizate pe care le utilizează. Organizațiile interguvernamentale se întrunesc la intervale relativ regulate și au proceduri specifice de luare a deciziilor, dispun de un organism care direcționează activitatea curentă, au un sediu și un buget stabilit de statele membre. Cu toate acestea, ele nu au acces direct la resursele materiale pe care le pot utiliza statele.

Organizațiile internaționale interguvernamentale cuprind state de dimensiuni și putere diferite, având capacități politice, economice, tehnologice, militare și de altă natură diferite. Diferențele dintre statele participante la o organizație internațională influențează, într-o anumită măsură, cooperarea internațională și metodele de lucru. Totuși, formele instituționale de luare a deciziilor, acceptabile și acceptate de toți participanții, permit o strânsă și eficientă cooperare între statele membre ale organizației și stabilirea unor cursuri de acțiune care să fie satisfăcătoare pentru toate părțile implicate.

Se apreciază că procesul de constituire și consolidare a organizațiilor internaționale a rezultat din imperativele aplicării descoperirilor tehnico-științifice, creșterii interdependențelor economice în condițiile globalizării și apariției unor provocări asimetrice cărora comunitatea internațională nu le putea face față decât prin abordări și eforturi globale.

Literatura de specialitate opinează că organizațiile interguvernamentale își vor menține în continuare importanța atâta timp cât statele vor exista, deoarece acestea sunt importante prin însuși faptul că sunt asociații formate de către state, sunt investite cu o anumită autoritate și servesc promovării intereselor membrilor.

Apariția, proliferarea, dezvoltarea și diversificarea organizațiilor

internaționale interguvernamentale a fost determinată de trei factori importanți.

Primul factor a fost necesitatea prevenirii războiului și reglementării la nivel internațional a regulilor purtării acestuia. Aceste reglementări au devenit necesare în condițiile în care exista riscul declanșării unor conflicte majore, la nivel mondial, fapt ce de altfel s-a și petrecut odată cu declanșarea Primului Război Mondial. În acest sens, tocmai prevenirea unui nou război mondial și menținerea păcii au constituit scopul primordial al constituirii Organizației Națiunilor Unite.

Un al doilea factor determinant pentru apariția organizațiilor internaționale a avut în vedere interdependențele crescânde în procesele de dezvoltare ale națiunilor. Aceste interdependențe au condus la necesitatea extinderii cooperării între state în forme care să permită o asociere liberă, cu luarea în considerare a intereselor comune, precum și a intereselor particulare ale membrilor. Revoluția industrială și dezvoltările în domeniul științei au micșorat distanțele dintre națiuni și au amplificat contactele internaționale, a căror coordonare se putea realiza prin intermediul organizațiilor internaționale, care, la rândul lor, puteau favoriza cooperarea între state în multiple domenii. Globalizarea a accentuat interdependențele dintre state în diferite planuri și a venit să confirme rolul organizațiilor internaționale în sistemul relațiilor internaționale actuale.

Al treilea factor, cu o influență hotărâtoare în evoluția organizațiilor internaționale din ultimele decenii, ține de efectul conjugat al noilor probleme cu care este confruntată societatea internațională, ale căror proporții globale nu pot fi supuse decât unui tratament global. Acestea sunt: creșterea populației, sărăcia, accesul la resurse, controlul deteriorării mediului, lupta împotriva terorismului, utilizarea spațiului cosmic. Deși nu se poate concluziona că eforturile comunității internaționale de a face față acestor provocări s-au materializat în găsirea celor mai adecvate soluții, asocierea acestor eforturi în cadrul unor organizații internaționale nu pot fi ignorate. Organizațiile internaționale îndeplinesc astfel o funcție utilă în canalizarea unei părți a raporturilor de interdependență dintre state și în asigurarea unor mijloace adecvate pentru intensificarea cooperării între națiuni. Acestea lucrează în baza principiului cooperării voluntare, ca instituții de identificare și implementare a acțiunilor ce pot servi comunității internaționale.

Organizațiile internaționale pot oferi cadrul și mijloacele pentru medierea sau rezolvarea unor conflicte și pentru formularea de politici în chestiuni care afectează sfera relațiilor internaționale. Acest lucru demonstrează importanța și rolul organizațiilor internaționale în abordarea problematicii deosebit de complexe a lumii contemporane.

O organizație neguvernamentală (ONG) este definită drept acea entitate ce nu se află sub tutela unui guvern și nu aparține nici mediului de afaceri⁷.

Activitatea ONG-urilor se desfășoară, în primul rând, în cadrul statelor, dar îmbracă și o dimensiune transnațională, atât prin legăturile pe care acestea le stabilesc cu alte grupări similare din alte țări, cât și prin interferența lor cu diverse organizații statale. Totodată, ONG-urile se înscriu într-un cadru internațional prin dezvoltarea de relații cu organizații internaționale interguvernamentale. Organizațiile neguvernamentale sunt recunoscute ca actori ai sistemului relațiilor internaționale doar în contextul în care acțiunile lor generează consecințe cu impact pe scena internațională. Practica ne demonstrează că există puține ONG-uri care au un impact semnificativ asupra vieții internaționale, printre acestea numărându-se Amnesty International, Medecins sans Frontieres, Greenpeace etc. Cu toate acestea, activitatea acestor organizații tinde să devină semnificativă în special atunci când operează în medii cu vizibilitate majoră.

Factorii care au condus la apariția și dezvoltarea acestor organizații sunt de natură politico-diplomatică (reprezentarea ONG-urilor în cadrul diferitelor organisme internaționale), academică (dezbateri ale societății civile pe teme dintre cele mai diverse) și tehnică (Internet, sisteme de comunicații, tehnologia informației etc.). Indiferent de nivelul la care funcționează (național sau internațional), ONG-urile își propun scopuri bine determinate, urmărind să influențeze direct sau indirect deciziile actorilor statali sau ale organizațiilor internaționale. Ca mijloace de acțiune aceste organizații folosesc manifestații, seminarii sau întruniri cu caracter științific sau de altă natură, mass-media, cooptarea la propria cauză a unor lideri politici, formatori de opinie sau factori decizionali. Totodată, sunt implicate într-o serie de procese și politici care se derulează pe scena internațională, interacționând cu state sau diverse organizații internaționale. În anumite cazuri, tocmai pentru a-și întări puterea de influență și rolul pe scena internațională, oferă expertiză, date și informații în diferite domenii (protecția mediului înconjurător, drepturile omului etc.), susțin diverse proiecte umanitare, participă cu personal calificat în acțiunile postconflict din diferite zone ale lumii sau la procesele de promovare și consolidare a principiilor și valorilor democratice.

Specialiștii remarcă faptul că organizațiile neguvernamentale joacă un rol tot mai activ în raport cu problemele majore ale societății actuale, precum combaterea subdezvoltării, a sărăciei și bolilor, promovarea și protejarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, menținerea păcii și securității colective.⁸ De multe ori, organizațiile neguvernamentale interacționează sau se asociază cu organizații internaționale pentru atingerea unui obiectiv comun. Ele își exercită influența prin

---

⁷ Raluca-Miga Beșteliu, *Organizații internaționale interguvernamentale*, Editura All Beck, București, 2000, p. 37.

⁸ Leroy Bennett, James Oliver, *International Organizations – Principles and Issues*, editura Prentice Hall, London, 1977, p. 14.

lobby la diferite niveluri, reprezentarea la conferințe mondiale, obținerea de facilități în cadrul organizațiilor internaționale regionale sau globale și participarea la stabilirea căilor de comunicare între cetățeni și reprezentanții legitimi ai statelor. Scopul final al acestor organizații este de integrare și coordonare a tuturor resurselor necesare atingerii scopurilor propuse.

Unii autori subliniază faptul că pe scena relațiilor internaționale și-au făcut apariția și continuă să existe și o categorie de false ONG-uri, finanțate de regulă de state cu regimuri totalitare sau de către grupări având interese minoritare. Acestea dezvoltă activități diverse, fiind constituite ca elemente de sprijin logistic, recrutare de membri, strângere de fonduri pentru crima organizată sau organizații teroriste, etc.⁹ Cu toate că ponderea acestora nu este semnificativă, în anumite cazuri, aceste false organizații pot avea un impact major asupra vieții internaționale, tocmai prin resursele și mijloacele pe care le au la dispoziție și prin metodele utilizate, care cel mai adesea se situează în afara sau la limita legilor internaționale.

Corporațiile multinaționale sau transnaționale au început să joace un rol din ce în ce mai activ, revendicându-și statutul de actori ai scenei internaționale. În general activitatea corporațiilor la nivel internațional se resimte prin presiunile pe care le efectuează asupra statelor pentru a-și realiza diversele interese economice. Prin filialele pe care le dețin în afara țării de origine, corporațiile pot influența viața economică, socială și chiar cea politică, atât în țările de origine, cât și în cele în care și-au mutat o parte din investiții. Prin diviziunea muncii în interiorul corporației la nivel global, având deseori ca scop evitarea impactului negativ al barierelor comerciale, corporațiile transnaționale pot dispune la un moment dat de instrumentele necesare influențării relațiilor internaționale, de regulă, în folos propriu. Minoritățile etnice sau religioase au început să capete un rol important în viața internațională, pe fondul unui mediu economic nefavorabil și a proliferării criminalității internaționale și transfrontaliere. Existența pretențiilor teritoriale atât din partea statelor, cât și a unor actori nonstatali, derapajele religioase și disputele etnice, posibilitatea exercitării unor presiuni externe precum și accesul la tehnologie și echipamente militare, au oferit acestor minorități o oportunitate de a încerca să se impună pe scena internațională ca un actor care trebuie luat în seamă. Intersectarea intereselor contradictorii ale diferiților actori statali pe diverse paliere, considerentele de ordin politic și ideologic, oferă un important spațiu de manevră minorităților, care ar putea fi folosite pe post de instrumente de presiune, fapt ce poate genera tensiuni sau conduce la reactivarea unor dispute istorice, cu impact asupra relațiilor internaționale. Deși nu au încă o influență semnificativă,

⁹ Teodor Frunzeti, *Dinamici globale și actori nonstatali*, Lumea Militară nr. 3, 2005

minoritățile etnice și religioase trebuie ascultate și înțelese pentru a se putea preveni activarea unor conflicte latente.

Organizațiile teroriste cu toate că nu sunt actori legitimi recunoscuți ai scenei internaționale au o influență din ce în ce mai importantă asupra relațiilor internaționale, în special în ultimele decenii. Creșterea numărului organizațiilor teroriste, a obiectivelor și statelor vizate și amplificarea violenței tehnicilor utilizate, conduc la concluzia că aceste organizații tind să-și revendice, din ce în ce mai pregnant, un loc distinct în sfera raporturilor internaționale.

Dacă la început acțiunile grupărilor teroriste vizau ținte guvernamentale, diplomatice și militare, în ultimii ani se constată o reorientare către ținte mult mai facile (aglomerări urbane, obiective turistice sau religioase, trenuri, sedii de bănci etc.), în special pentru că acestea au o puternică încărcătură simbolică, sunt intens mediatizate și asigură o vizibilitate maximă. Prin astfel de acțiuni, organizațiile teroriste încearcă să determine opinia publică națională sau internațională să pună presiuni asupra factorilor decizionali din statele respective cu scopul de a accepta cererile membrilor organizației. Tranziția către aceste ținte s-a făcut în condițiile în care unele guverne din țările slab dezvoltate dispun de o autoritate scăzută, populația este săracă, iar corupția endemică, condiții propice pentru facilitarea accesului la armament și finanțări ilegale. În acest fel, organizațiile teroriste încearcă să-și impună anumite revendicări și să influențeze chiar mersul relațiilor internaționale. Alături de organizațiile teroriste, există și alte tipuri de organizații cu structuri asemănătoare, dar care nu pot fi considerate organizații teroriste, precum cartelurile drogurilor din America de Sud sau mișcările de gherilă. Și acestea tind, din ce în ce mai mult, să-și facă simțită prezența pe scena internațională, având scopuri care, de regulă, se situează în afara legii.

Concluzii

Statele joacă în mod evident rolul cel mai important în relațiile internaționale, iar sistemul internațional reprezintă setul de relații dintre statele lumii, structurat conform anumitor reguli și tipare de interacțiune. Cu toate acestea, în sistemul actual, statele sunt puternic condiționate, constrânse și influențate de alți actori nestatali. Deși statele rămân în continuare entitățile dominante, organizațiile internaționale joacă un rol din ce în ce mai important în cadrul acestui sistem, funcția cea mai importantă a acestora fiind de a furniza mijloacele de cooperare între state în domenii în care acestea au interese comune.

În cadrul relațiilor internaționale se observă tot mai pregnant că procesul de globalizare, în care țările și locuitorii trăiesc într-un sistem global integrat, permite ca interesele organizațiilor internaționale, ale ONG-urilor, corporațiilor transnaționale, ale unor indivizi influenți, să capete aspect de predominanță asupra intereselor statelor naționale. Poziția statului național, ca actor central al sistemului

internațional, devine astfel una dintre cele mai controversate teme ale teoriei relațiilor internaționale.

Acest fapt se datorează unor factori obiectivi, care își manifestă din ce în ce mai mult prezența pe scena mondială: multiplicarea surselor de autoritate și putere; diminuarea capacității statelor de a controla economiile naționale ca rezultat al globalizării; acces extins la informații; tendința spre descentralizare și creștere a rolului autorităților locale/regionale; dependența crescută de resurse naturale externe. Toți acești factori influențează poziția de dominație a statelor în cadrul sistemului relațiilor internaționale și permit o diversificare a actorilor nonstatali, care tind să devină forța motrice în exercitarea prerogativelor de putere și influență la nivel internațional.

BIBLIOGRAFIE

- BEȘTELIU Raluca-Miga, *Organizații internaționale interguvernamentale*, Editura All Beck, București, 2000.
- BUZAN Barry, LITTLE Richard, *Sistemele internaționale în istoria lumii*, Editura Polirom, Iași, 2009.
- GOLDSTEIN Joshua, PEVEHOUSE Jon, *Relații internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2008.
- JURA Cristian, *Rolul organizațiilor nonguvernamentale pe plan internațional*, Editura All Beck, București, 2003.
- SARCINSCHI Alexandra, *Rolul actorilor statali în configurarea mediului internațional de securitate*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I” București, 2010.
- STRĂUȚIU Eugen, *Teme introductive în relațiile internaționale*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2007.
- TEICHOVA Alice, MATIS Herbert, *Nation, State, and the Economy in History*, Cambridge University Press, 2003.

